

CANLLAW I ATHRAWON:

Archwilio Tebygrwydd a Gwahaniaethau

CANOLFAN GENEDLAETHOL
ADDYSG GREFYDDOL CYMRU
NATIONAL CENTRE OF
RELIGIOUS EDUCATION FOR WALES

Canolfan Genedlaethol Addysg
Grefyddol Cymru

PRIFYSGOL
BANGOR
UNIVERSITY

Y Dasg

GOFYNNIR I DDYSGWYR:

- 01** Nodi ac egluro tebygrwydd rhwng dwy grefydd o ran eu cred, eu dysgeidiaeth, eu harferion, a'u safbwyntiau.
- 02** Nodi'n eglur y gwahaniaethau rhwng dwy grefydd yn yr un ardal.
- 03** Nodi'n eglur y debygrwydd rhwng pob crefydd a safbwynt anghrefyddol.
- 04** Adnabod ac egluro'r gwahaniaethau rhwng pob crefydd a safbwynt anghrefyddol.

Mae hyn yn gofyn i ddysgwyr gymharu'n systematig, cadw cofnod o gategorïau (credoau, dysgeidiaethau, arferion, safbwyntiau), a chyflwyno eu syniadau gyda chywirdeb ac eglurder.

Y Sgiliau Craidd i'w Haddysgu

01 CATEGORI
Gwahaniaethu rhwng credoau, dysgeidiaethau, arferion, a safbwyntiau yn eglur er mwyn osgoi dryswch.	02 CYMHARIAETH
Nodi'r hyn sydd yn debyg ac yn wahanol, nid yn unig y naill neu'r llall.
03 CYDBWYSO MANYLION
Gan gynnwys digon o ddyfnder (termau allweddol, enghreifftiau, dyfyniadau) heb eu gorlwytho.	04 YSGRIFENNU'N EGLUR
Gan ddefnyddio iaith gymharol (yn debyg, o'i gymharu â, tra bod) i nodi gwahaniaethau a chysylltiadau.

Syniadau Addysgu Cam-wrth-Gam

1 Trefnu yn ôl Categori

- **Esboniad:** Mae dysgwyr n aml yn cymysgu rhwng credoau, dysgeidiaethau, ac arferion. Mae categorïau clir yn helpu i strwythuro cymariaethau.
- **Syniad Addysgu:**
 - Rhowch set o gardiau i'r dysgwyr ag enghreifftiau (e.e. “Cred Hindŵiaid mewn karma”, “Mae Cristnogion yn arfer bedydd”, “Mae Dyneiddwyr yn defnyddio rheswm, nid ffydd”).
 - Gofynnwch iddynt drefnu'r cardiau yn ôl categorïau: Cred / Dysgeidiaeth / Ymarfer / Safbwynt.
 - Amlygwch sut mae cred (syniad), dysgeidiaeth (ffynhonnell awdurdodol), ymarfer (gweithred), a safbwynt (safiad cyffredinol) yn wahanol i'w gilydd.

2 Adnabod Tebygrwydd

- **Esboniad:** Gall dysgwyr dderbyn bod crefyddau'n hollol wahanol, ond mae arholwyr yn gwobrwyo cydnabyddiaeth o'r hyn sy'n croestorri.
- **Syniad Addysgu:**
 - Tasg diagram Venn: Rhowch Grefydd A ar un ochr, Crefydd B ar y llall, a nodwch yr hyn sy'n debyg yn y gofod croestoriadol.
 - Model yr athro: “Cred y Cristnogion a'r Mwslimiaid mewn bywyd ar ôl marwolaeth (tebygrwydd), ond mae'r Cristnogion yn pwysleisio iachawdwriaeth trwy Grist tra bod y Mwslimiaid yn pwysleisio barn gan Allah (gwahaniaeth).”

3 Nodi Gwahaniaethau

- **Esboniad:** Nid yw'n ddigon i restru gwahaniaethau'n unig – rhaid i'r dysgwyr eu hegluro gydag enghreifftiau.
- **Syniad Addysgu:**
 - Fframio brawddegau cymharu:
 - “Tra bod [Crefydd A] yn addysgu..., mae [Crefydd B] yn addysgu...”
 - “Mae [Crefydd A] yn dangos hyn yn ymarferol trwy..., tra bod [Crefydd B] yn ei dangos trwy...”
 - Ymarfer cyd-ddisgyblion: dysgwr yn ysgrifennu tebygrwydd, a rhaid i'r partner “ei droi” yn wahaniaeth.

Syniadau Addysgu Cam-wrth-Gam

4

Cyflwyno Safbwyntiau Anghrefyddol

- **Esboniad:** Mae dysgwyr yn aml yn bodloni ar gymariaethau crefyddol. Maent angen dod â syniadau Dyneiddiol, atheistaidd, neu seciwlar hefyd.
- **Syniad Addysgu:**
 - Darparu ‘banc safbwyntiau’ (Dyneiddiaeth, gwyddoniaeth, moeseg iwtilitariaidd).
 - Mewn grŵp bach: Grŵp 1 = Crefydd A, Grŵp 2 = Crefydd B, Grŵp 3 = Dyneiddwyr. Mae pob grŵp yn egluro eu safbwynt, ac yna mae’r dosbarth cyfan yn trafod lle mae’r safbwyntiau’n croesi a sut maen nhw’n wahanol.

5

Strwythuro’r Gymhariaeth

- **Esboniad:** Heb strwythur, efallai y bydd dysgwyr yn neidio rhwng pwyntiau. Mae fframwaith â chymhariaeth glir yn helpu.
- **Syniad Addysgu:**
 - Darparwch y “grid 4-bocs”:
 - Mae’r myfyrwyr i lenwi’r bocsiâu cyn troi’r nodiadau’n baragraffau cysylltiedig gan ddefnyddio ymadroddion cysylltu.

	Crefydd A	Crefydd B	Safbwynt Anghrefyddol
Credoau/Dysgeidiaeth			
Ymarferion			
Tebygrwydd			
Gwahaniaeth			

6

Defnyddio Iaith Gymharol

- **Esboniad:** Mae angen i ddysgwyr symud y tu hwnt i restrau trwy nodi tebygrwydd/gwahaniaethau’n glir.
- **Syniad Addysgu:**
 - Darparwch stôr o eiriau: “yn yr un modd”, “y ddau”, “tra bod”, “mewn cyferbyniad”, “fodd bynnag”.
 - Ymarfer brawddegau: rhowch hanner brawddegau i’r disgyblion eu cwblhau, e.e.:
 - “Mae [Crefydd A] a [Crefydd B] yn dysgu bod..., fodd bynnag...”
 - “Mae [Crefydd A] yn wahanol i [Crefydd B] oherwydd...”

Syniadau Addysgu Cam-wrth-Gam

7 Ysgrifennu gydag Eglurder ac yn Niwtral

- **Esboniad:** Rhaid i ddysgwyr osgoi rhagfarn (“anghywir/cywir”) a chynnal arddull ddisgrifiadol.
- **Syniad Addysgu:**
 - Dangos enghreifftiau ochr yn ochr:
 - “Nid yw atheistiaid yn credu mewn Duw felly maent yn erbyn crefydd.”
 - “Mae atheistiaid yn gwrthod credu mewn Duw ac yn aml yn dadlau y gall moesoldeb fod yn seiliedig ar reswm yn hytrach na ffydd.”
 - Ymarfer ail-ysgrifennu cyflym: Mae dysgwyr yn ailddweud datganiadau rhagfarnllyd ac yn eu gwneud yn gymharol niwtral.

Athrawon, cofiwch:

- Cadwch y gymariaeth yn wastad: dylid cyfateb pob tebygrwydd ag o leiaf un gwahaniaeth.
- Anogwch ddysgwyr i egluro (gydag enghreifftiau/dyfyniadau), nid dim ond rhestru.
- Anogwch nodiadau strwythuredig (gridiau, diagramau) cyn ysgrifennu atebion llawn.
- Cryfhewch y safiad niwtral – mae hyn yn gymariaeth ddisgrifiadol, nid gwerthusiad na barn bersonol.